

Lähtettäjä: LAPS Lapsiasiavaltuutettu <lapsiasiavaltuutettu@oikeus.fi>

Lähetetty: tiistai 14. helmikuuta 2023 9.01

Aihe: Selvitys romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksien toteutumisesta / Utredning om romska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter

Romanilapset kohtaavat syrjintää ja saavat tukea vahvoista verkostoistaan

2.2.2023 07:10:00 | [Lapsiasiavaltuutettu](#)

Romska barn blir utsatta för diskriminering, får stöd från sina starka nätverk

Romanilapset kertoivat monenlaisista tulevaisuudensuunnitelmista. On tärkeää, että romanilapset saavat oppilaanohjauksessa vahvistusta ja konkreettisia askelmerkkejä unelmiensa toteuttamiselle. (Kuva: lapsiasiavaltuutetun toimisto / Tuula Ruotsalainen)

Romanilapset voivat Suomessa varsin hyvin, ilmenee lapsiasiavaltuutetun 14.2. julkaistavasta selvityksestä. Romanilasten arkea kuitenkin varjostavat

kokemukset syrjinnästä, mikä aiheuttaa epävarmuutta myös tulevaisuuteen. Lapset tarvitsevat aikuisten tukea unelmiensa saavuttamiseen erityisesti lapsuuden ja nuoruuden nivelvaiheissa.

Suomen romanilapset ovat selvityksen perusteella ylpeitä taustastaan ja haluaisivat oppia myös romanikieltä. Oman kulttuurin, tapojen ja perinteiden tuntemus vahvistaa lasten identiteettiä ja luo yhteenkuuluvuutta perheen ja suvun kanssa. Romaniasuun pukeutuminen on monille lapsille kunnia-asia, vaikka sen tiedetään lisäävän ennakkoluuloja päiväestön keskuudessa.

Erityisenä voimavaratekijänä romanilasten hyvinvoinnille voidaan pitää tiivistä perhettä ja sukua. Kavereihin kuuluu monilla lapsilla myös serkkuja ja muita sukulaisia. Erityisesti nuoremmat romanilapset kertoivat avoimuudesta ja läheisyydestään vanhempiinsa.

”Perhe on tärkeä, tärkeää on elää ja olla yhteydessä muiden romanien kanssa. Kaveroisuus sekä kunnioittaminen kaikkien välillä on myös tärkeää”, painotti romanilapsi selvityksessä.

Romanilapset kohtaavat jatkuvasti syrjintää

Selvityksen tulosten mukaan romanilasten hyvinvointia heikentää lasten kohtaama syrjintä.

”Syrjintä on toistuvaa ja sitä tapahtuu niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Lasten kertomusten mukaan aikuisilla ei useinkaan ole keinoja tukea lapsia syrjintätilanteissa ja lopettaa syrjintää”, erikoistutkija **Elina Weckström** lapsiasiavaltuutetun toimistosta kertoo.

Koulussa syrjintä ilmenee esimerkiksi ulossulkemisena. Lapset kertoivat myös siitä, että muita lapsia kiellettiin viettämästä aikaa heidän kanssaan.

”Mä tein romaneista sellaisen esitelmän. Ja sitten sen jälkeen ne ei enää ottanut mua jalkapalloon mukaan”, selvitykseen osallistunut romanilapsi kertoi.

Syrjintäkokemukset tekivät lapset surullisiksi ja aiheuttivat huolta ja pelkoa tulevaisuudesta. Toistuvat syrjintäkokemukset heikentävät lasten turvallisuudentunnetta ja mahdollisuutta olla oma itsensä.

”Surullista, miten paljon on syrjintää. On surullista, että osa näkee minut varkaana, huonona, tyhmänä”, romanilapsi kuvasi selvityksessä.

Syrjintäkokemukset myös lannistivat lapsia ja vaikuttivat esimerkiksi opiskelumotivaatioon.

”Minua pelottaa se, miten pääsen opiskelemaan. Sit kun haluan asunnon ja töitä, niin saanko niitä”, eräs romanilapsi kuvasi.

”Selvitykseen vastasi huomattavan suuri osa Suomen 11–17-vuotiaista romanilapsista. Lasten näkemykset syrjinnästä on otettava vakavasti huomioon. Katsonkin, että selvitys velvoittaa yhteiskuntamme kriittiseen itsetutkiskeluun”, lapsiasiavaltuutettu **Elina Pekkarinen** korostaa.

Romanilapset tarvitsevat tukea unelmiensa toteuttamiseen

Erityistä huomiota tulee kiinnittää erilaisiin elämän nivelvaiheisiin. Romanilasten kohtaama syrjintä voi vaikuttaa ja tulee näkyväksi esimerkiksi lapsen aloittaessa koulun, siirtyessä yläkouluun, pukeutuessa romanasuun ja pohtiessa toisen asteen opintoja.

”Opettajat voisi ottaa enemmän huomioon romanilapset, eikä jättää syrjään vaan koska oletetaan, että ei romanilapsia kiinnosta koulunkäynti. Se voi joskus olla vaan heikkoa itsetuntoa, ujoutta tai että tuntee itsensä ulkopuoliseksi”, selvitykseen osallistunut romanilapsi suosittelee.

Romanilapset kertoivat monenlaisista tulevaisuudensuunnitelmista. Ammattiin kouluttautuminen nähtiin selkeänä jatkumona perusopetukselle. Kouluttautumisesta huolimatta lapset näkivät työllistymisen ja toimeentulonsa epävarmana. Onkin tärkeää, että romanilapset saavat yläkouluun ja toisen asteen oppilaanohjauksessa vahvistusta ja konkreettisia askelmerkkejä unelmiensa toteuttamiselle.

Selvityksen toteuttaminen

Lapsiasiavaltuutetun toimisto toteutti selvityksen romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksien toteutumisesta vuonna 2022. Selvitys on osa kansallista lapsistrategiaa, ja se tehtiin yhteistyössä romaniyhteisön kanssa. Selvityksessä haastateltiin 18 romanilasta ja verkkokyselyyn osallistui 93 iältään 11–17-vuotiasta romanilasta.

”On hienoa, että tämän selvityksen tuloksia pystyttiin huomioimaan myös Suomen romanipoliittisen ohjelman (2023–2030) suunnittelussa. Romanilasten ja -nuorten asiat on nostettu esille omana kokonaisuutenaan perustuen selvityksen tuloksiin ja avointen työryhmien ehdotuksiin. Ohjelman toimenpide-ehdotuksissa on muun muassa romanilasten osallisuutta vahvistavien vaikutuskanavien kehittäminen, jossa voidaan hyödyntää esimerkiksi koulujen ja nuorisotyön yhteistyötä”, kertoo ohjausryhmän jäsen **Marko Stenroos** Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta.

Lisätietoja

Elina Weckström, Karri Kekkonen & Outi Kekkonen (2023). [”Tulee fiilis, et nää oikeesti hyväksyy mikä mä oon”](#): Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2023:3.

[Selvityksen tiivistelmä](#) suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja romanikielellä

Julkaisutilaisuus etäyhteydellä 14.2.2023 klo 10.00–11.30. Julkaisutilaisuus on kaikille avoin ja maksuton, ja siinä on viittomakielen tulkkaus. Tilaisuuteen ei tarvitse ilmoittautua etukäteen. [Osallistumislinkki](#)

Romska barn i Finland mår tämligen bra enligt barnombudsmannens utredning som publiceras den 14 februari. Deras vardag mörkas dock av

diskriminering som medför osäkerhet även för deras framtid. Barnen behöver stöd från vuxna för att uppnå sina drömmar i synnerhet i barndomens och ungdomens övergångsskeden.

Enligt utredningen är de romska barnen i Finland stolta över sin bakgrund och skulle också vilja lära sig romani. Kännedomen om den egna kulturen, vanorna och traditionerna stärker barnens identitet och skapar samhörighet med familjen och släkten. För många barn är det en hederssak att bära romska kläder trots att man vet att det ökar fördomarna bland majoritetsbefolkningen.

Den sammanhållna familjen och släkten kan ses som en särskild resurs för romska barn och ungas välfärd. Många barn är också kompisar med sina kusiner och andra släktingar. Särskilt de yngre romska barnen berättade om sina öppna och nära relationer till föräldrarna.

”Familjen är viktig och det är viktigt att leva med och ha kontakt med andra romer. Det är också viktigt att vara kompis med och respektera alla”, betonade en av respondenterna.

Romska barn blir konstant utsatta för diskriminering

Enligt utredningsresultaten påverkas välfärden av romska barn negativt av diskriminering.

”Diskriminering sker konstant såväl i skolan som på fritiden. Enligt barnens berättelser är de vuxna ofta oförmögna att stödja barnen i diskrimineringssituationer och ingripa i diskrimineringen”, säger specialforskare **Elina Weckström** vid barnombudsmannens byrå.

I skolan visar diskriminering sig till exempel som uteslutning. Barnen berättade också att andra barn förbjöds tillbringa tid med de romska barnen.

”Jag höll ett föredrag om romer. Sedan tog de inte längre med mig på fotbollen”, berättade en av respondenterna.

Diskrimineringsupplevelser gjorde barnen ledsna och orsakade oro och rädsla inför framtiden. När barnen blir upprepade gånger utsatta för diskriminering försvagas deras trygghetskänsla och deras möjlighet att vara sig själva.

”Det är ledsamt att det finns så mycket diskriminering. Det är ledsamt att en del ser mig som en tjuv, som dålig och dum”, sade en av respondenterna.

Diskrimineringsupplevelser gjorde också barnen modfärdiga och påverkade till exempel deras studiemotivation.

”Jag oroar mig för att hitta en studieplats. Och om jag kommer att få en bostad och ett jobb sedan när jag vill ha dem”, berättade en av respondenterna.

”Utredningen besvarades av en betydande del av de romska 11–17-åringarna i Finland. Barnens synpunkter på diskriminering ska tas på allvar. Jag anser att utredningen förpliktigas vårt samhälle till kritisk självvrannsakan”, betonar barnombudsmannen **Elina Pekkarinen**.

Romska barn behöver stöd för att förverkliga sina drömmar

Särskild uppmärksamhet ska fästas vid de olika övergångsskedena i livet. Diskriminering som romska barn utsätts för kan påverka och blir synlig till exempel när barnet börjar skolan, övergår till högstadiet, börjar bära romska kläder och funderar på studier på andra stadiet.

”Lärarna skulle kunna ta mer hänsyn till de romska barnen och inte lämna dem åt sidan bara för att de tror att romska barn inte är intresserade av skolan. Det kan ibland bara vara fråga om en låg självkänsla, blyghet eller en känsla av utanförskap”, säger en av respondenterna.

De romska barnen berättade om vitt skilda framtidsplaner. De såg yrkesutbildning som ett självklart kontinuum efter den grundläggande undervisningen. Även med utbildning såg barnen sina möjligheter att hitta sysselsättning och sin försörjning som osäkra. Det är viktigt att de romska barnen får bekräftelse och konkreta stegmärken från elevhandledningen i högstadiet och på andra stadiet för att kunna förverkliga sina drömmar.

Utredningens genomförande

Barnombudsmannens byrå genomförde utredningen om romska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter under år 2022. Utredningen är en del av den nationella barnstrategin och genomfördes i samarbete med den romska gemenskapen. 18 romska barn intervjuades för utredningen, och 93 romska barn mellan 11 och 17 år besvarade webbenkäten.

”Det är väldigt bra att resultaten av denna utredning kunde beaktas också i planeringen av Programmet för romsk politik i Finland (2023–2030). Frågor som berör de romska barn och ungdomar har lyfts fram som en egen helhet på basis av utredningens resultat och förslagen av de öppna arbetsgrupperna. Programmets åtgärdsförslag omfattar bland annat utveckling av påverkanskanaler som stärker delaktigheten av romska barn där man kan utnyttja till exempel samarbete mellan skolorna och ungdomsarbetet”, berättar styrgruppsmedlemmen **Marko Stenroos** från Institutet för hälsa och välfärd.

Mer information

Ursprunglig publikation: Elina Weckström, Karri Kekkonen & Outi Kekkonen (2023). ”Det känns som att de accepterar mig på riktigt”: Romska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter. Barnombudsmannens byrås publikationer 2023:3.

Sammandrag på svenska: [Romska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter](#)

Publikationstillfället anordnas med fjärranslutning 14.2.2023 kl. 10.00–11.30 på finska. Publikationstillfället är öppet för alla och kostnadsfritt. Publikationstillfället tolkas till teckenspråk. Förhandsanmälan till evenemanget är inte nödvändig. [Deltagarlänk](#)

Yhteyshenkilöt

Elina Weckström

**Erikoistutkija | Specialforskare | Sierradutki
Lapsiasiavaltuutetun toimisto | Barnombudsmannens
byrå**

Selvitys romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksien toteutumisesta

Selvitys saamelaislasten hyvinvoinnista ja oikeuksien toteutumisesta

Puh: 0295 666 869

elina.weckstrom@oikeus.fi

Elina Pekkarinen

**Lapsiasiavaltuutettu | Barnombudsmannen |
Mánáidáittardeaddji**

Puh: 0295 666 858

elina.pekkarinen@oikeus.fi

Mari Laitinen

**Hallinnollinen avustaja | Administrativ assistent |
Hálddahušlaš veahkki**

Lapsiasiavaltuutetun haastattelupyynnöt |
Intervjuförfrågningar till barnombudsmannen

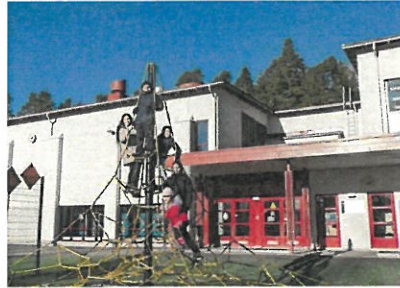
Puh: 0295666868

mari.laitinen@oikeus.fi

Marko Stenroos

Erikoissuunnittelija | Specialplanerare

Kuvat

Romanilapset kertoivat monenlaisista tulevaisuudensuunnitelmista. On tärkeää, että romanilapset saavat oppilaanohjauksessa vahvistusta ja konkreettisia askelmerkkejä unelmiensa toteuttamiselle. (Kuva: lapsiasiavaltuutetun toimisto / Tuula Ruotsalainen)

[Lataa](#)

Linkit

[Julkaisutilaisuuden osallistumislinkki](#)

[Lapsiasiavaltuutetun verkkosivut](#)

Lisätietoa julkaisijasta Lapsiasiavaltuutettu

Lapsiasiavaltuutettu
Vapaudenkatu 58 A
40100 Jyväskylä

0295 666 850

<http://lapsiasia.fi/>

Lapsiasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, josta on säädetty lailla ([laki lapsiasiavaltuutetusta 1221/2004](#)). Lapsiasiavaltuutettu antaa Suomen hallitukselle ja eduskunnalle lakisääteisen arvion lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin tilasta sekä raportoi määräajoin YK:n lapsen oikeuksien komitealle. Lapsiasiavaltuutettu tekee aloitteita ja antaa lausuntoja toimialansa teemoista. Lapsiasiavaltuutettu ei käsittele yksittäisen lapsen asioita.

* * *

Barnombudsmannen är en självständig och oberoende statlig myndighet som grundats genom lagen om barnombudsmannen (1221/2004). Barnombudsmannen rapporterar till statsrådet och till Finlands riksdag om hur barn och unga mår och om hur deras rättigheter genomförs. Barnombudsmannen rapporterar också till FN:s kommitté för barnets rättigheter i anslutning till statens regelbundna rapportering. Barnombudsmannen påverkar bland annat genom att göra motioner, ge utlåtanden och delta i den samhälleliga diskussionen. Ombudsmannen har inte rätt att handla i ärenden som gäller enskilda barn.

Annaleena Aira

FT, viestintäasiantuntija | FD, kommunikationsexpert | PhD, Communications Specialist | Gulahallanáššedovdi Lapsiasiavaltuutetun toimisto | Barnombudsmannens byrå | Office of the Ombudsman for Children in Finland | Mánáidáittardeaddji doaimmahat

Vapaudenkatu 58 A (3. krs.), 40100 Jyväskylä, Finland

p. 029 566 6862

lapsiasia.fi

Twitter: @lapsiasia @AnnaleenaAira

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN